

Роль компаративістики для дослідження конституційно-правового статусу суддів

Кравчук Володимир Миколайович

*Волинський національний університету імені Лесі Українки
кандидат юридичних наук, доцент кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права*

Постановка проблеми. Порівняльне правознавство має надзвичайно великий потенціал – і не лише щодо розвитку власне юридичних наук, але й щодо впливу на інтенсифікацію міжнародного політичного та економічного співробітництва, реформування правового життя країн, формування демократичного й плюралістичного світогляду молодого покоління.

Здійснення ефективних політичних та правових реформ неможливе на основі лише національного досвіду чи простого ознайомлення із законодавством окремих країн, а вимагає систематизованого наукового знання про загальносвітові та регіональні тенденції правового розвитку, яке акумулюється насамперед порівняльним правознавством.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальні питання порівняльного правознавства досліджували такі вчені як В. Ардашкін, О. Кресін, В. Лафітський, Р. Лукіч, Л. Луць, Н. Крестовська, Л. Матвєєва, М. Марченко, А. Саїдов, О. Скакун, О. Тихомиров, Ю. Тихомиров та інші. В науці конституційного права до порівняльно-правового методу дослідження зверталися такі вчені-конституціоналісти, як Р. Енгибарян, А. Медушевський, В. Чиркин, В. Шаповал, В. Шилінгов та інші.

Мета дослідження полягає у пошуку та виявленні шляхів вирішення актуальних проблем конституційно-правового статусу суддів в Україні за допомогою порівняльно-правових досліджень, урахування позитивного досвіду зарубіжних країн у вітчизняних реаліях.

Виклад основного матеріалу. Компаративістика передбачає зіставлення подібних юридичних понять, явищ і процесів та встановлення їхньої специфіки. В енциклопедичній юридичній літературі компаративістика (порівняльне правознавство) визначається як метод вивчення правових систем різних держав шляхом зіставлення однойменних правових норм, інститутів, принципів тощо та практики їх застосування [3, с. 666].

Наука конституційного права широко використовує порівняльно-правовий метод дослідження. Він полягає як в порівняльному аналізі норм конституційного законодавства різних країн світу, так і окремої держави на різних етапах її розвитку.

При порівняльно-правовому дослідженні важливо визначити об'єкт порівняння. Порівнянню підлягають окремі конституційно-правові норми, що встановлюють статус суддів; окремі елементи конституційно-правового статусу суддів; інститут конституційно-правового статусу суддів в цілому. Не варто ототожнювати рівні порівняння з об'єктами порівняння, оскільки об'єктів порівняння значно більше, ніж рівнів [2, с. 48].

Конституції зарубіжних країн у розділах, які стосуються організації судової влади значну увагу приділяють статусу суддів. Однак, варто зазначити, що в окремих державах статус суддів регулюється також і спеціальними законами: Закони Російської Федерації "Про статус суддів у Російській Федерації" від 26.06.1992 року та "Про мирових суддів у Російській Федерації" від 17.12.1998 року, Кодекс Республіки Білорусь «Про судоустрій та статус суддів» від 29.06.2006 року, Закон Болгарії «Про судову владу» 1994 року, Закон Іспанії «Про судову владу» від 01.07.1985 року, Закон Кубинської Республіки «Про організацію судової системи» 1977 року та ін. [1, с. 786]. Така особлива увага до конституційно-правового статусу судді пов'язана з тим, що суддям належать особливі повноваження, до них, як правило, висуваються високі вимоги як професійного плану (наявність вищої юридичної освіти і певний стаж роботи на інших юридичних посадах), так і моральні (не лише відсутність судимості, а

й бездоганна, незаплямована репутація), а також вимоги щодо певного життєвого досвіду (підвищений вік для обіймання посади суддів).

У конституціях зарубіжних держав, як правило, сформульовані загальні елементи правового статусу судді. До них відносяться: вимоги, які пред'являються до судді; порядок призначення судді; принципи діяльності судді; підстави та порядок припинення повноважень судді та ін. Такі елементи як права та обов'язки судді, правосуб'єктність судді, присяга судді, гарантії діяльності судді, підстави та порядок притягнення судді до юридичної відповідальності регулюються як правило законодавчими актами, які закріплюють організацію судової влади та статус суддів.

Висновки. Отже, дослідження природи конституційно-правового статусу судді та виявлення його ключових структурних елементів на основі застосування методу порівняльного правознавства свідчить, що даний інститут розвивається в межах загальновизнаних світових тенденцій, хоча необхідно ще багато чого зробити, щоби він став дійсно вагомим конституційно-правовим інститутом.

Використана література:

1. Конституционное право зарубежных стран: учебник / под общ. ред. М.В. Баглая, Ю.И. Лейбо и Л.М. Энтина. – 2-е изд., перераб. – М.: Норма, 2009. – 1056 с.
2. Саидов А.Х. Сравнительное правоведение (основные правовые системы современности): Учебник / Под ред. В.А. Туманова. – М.: Юристъ, 2003. – 458 с.
3. Юридична енциклопедія: в 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. / Т. 4: Н-П. – К.: «Укр. енцикл.», 2002. – 720 с.